

УДК 343.98

Яковенко Микола Олексійович

кандидат юридичних наук,

заступник начальника кафедри професійних та спеціальних дисциплін
Луганського державного університету внутрішніх справ імені

Е. О. Дідоренка

**ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ
ВБИВСТВА НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ**

У статті досліджено питання щодо використання спеціальних знань при розслідуванні вбивства новонародженої дитини. Проаналізовано можливості залучення спеціалістів у провадженнях про дитовбивства. Запропоновано комплекс судових експертиз та наведено вичерпне коло питань, які можуть вирішуватись у ході їх проведення.

Ключові слова: вбивство, новонароджена дитина, матір, спеціаліст, експерт, спеціальні звання, експертиза.

В статье исследован вопрос об использовании специальных знаний при расследовании убийства новорожденного ребенка. Проанализированы возможности привлечения специалистов в производствах о детоубийства. Предложен комплекс судебных экспертиз и приведены исчерпывающий круг вопросов, которые могут решаться в ходе их проведения.

Ключевые слова: убийство, новорожденный ребенок, мать, специалист, эксперт, специальные звання, експертиза.

The article examines the use of expertise in the investigation of the murder of a newborn baby. The possibilities of engaging experts in the production of infanticide. The complex forensic examinations and provides a comprehensive range of issues that can be addressed in the course of their implementation.

Keyword: murder, a newborn baby, mother, specialist, expert, special titles, the examination.

Охорона дитинства в Україні є загальнонаціональним пріоритетом держави, мета якого – забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, соціальний захист і всебічний розвиток. Держава повинна забезпечити не лише гарантії її права на народження, а й максимально захистити її життя в цей період, оскільки діти (особливо новонароджені) є найбільш уразливою в соціальному та правовому сенсі категорією громадян [1]. Однак, згідно з Єдиним звітом про кримінальні правопорушення Генеральної прокуратури України за січень – грудень 2013 року, правоохоронними органами було обліковано 12 таких злочинів, лише у 9 кримінальних провадженнях особам було вручено повідомлення про підозру. Водночас матеріалів щодо яких закінчено досудове розслідування з обвинувальним актом за цей період виявилось ще менше – 7 [2]. Слід також констатувати, що цей різновид злочину характеризується високим рівнем латентності. Таким чином, розслідування вбивства новонародженої дитини потребує комплексної мобілізації всіх сил та засобів, спрямованих як на попередження, так і виявлення зазначених фактів. Безперечно одним із найпріоритетніших напрямів оптимізації діяльності органів досудового розслідування у цьому напрямку є комплексне використання спеціальних знань та проведення різного роду експертних досліджень.

Питання про спеціальні знання досліджено в багатьох працях вітчизняних та закордонних науковців, зокрема, В. Д. Арсеньєва, Р. С. Белкіна, А. І. Вінберга, В. І. Гончаренка, О. М. Зініна, А. В. Іщенко, В. Я. Колдіна, В. К. Лисиченка, В. М. Махова, Ю. К. Орлова, І. Л. Петрухіна, О. Р. Россинської, М. Я. Сегає,

Н. І. Клименко, В. В. Коваленка, Т. В. Сахнова, О. О. Ейсмана, М. П. Яблокова та інших. Стосовно використання спеціальних знань при розслідуванні вбивства новонародженої дитини були досліджені у дисертаціях А. Я. Антощука «Початковий етап розслідування вбивства матір'ю новонародженої дитини» та М. О. Золотова – «Методика расследования убийства матерью новорожденного ребенка». Також з означеної тематики підготовлена низка публікацій, зокрема Ю.М. Антонян, О. С. Саїнчина, С. О. Саїнчина, Р. Р. Герасимова, О. Л. Старко, О. В. Шевченко. Проте, незважаючи на значну кількість наукових джерел з окреслених питань, малодослідженими залишаються аспекти щодо використання спеціальних знань шляхом залучення відповідних спеціалістів, а саме судово-медичного експерта, патологоанатомів, лікарів (фельдшера-акушера, гінеколога, педіатра і т.д.).

Метою статті є визначення можливостей використання спеціальних знань під час кримінального провадження вбивств новонародженої дитини.

Спеціальними знаннями є ті, що набуваються суб'єктом у процесі практичної діяльності шляхом спеціальної підготовки або професійного досвіду, засновані на системі теоретичних знань у відповідній галузі [3, с. 398]. Інакше кажучи, спеціальні знання – це система теоретичних знань і практичних навичок у галузі конкретної науки або техніки, мистецтва чи ремесла, що набуваються шляхом спеціальної підготовки або професійного досвіду [4, с. 209]. У провадженнях про дітовбивства залучені до участі спеціалісти можуть надавати такі види допомоги: криміналістичну; консультативну; методичну; технічну.

Так, при надходженні інформації про виявлення трупу дитини на вказане місце, окрім працівників міліції, обов'язково залучаються працівники бюро судово-медичної експертизи, які:

1) виїжджають на місце події разом із слідчо-оперативною групою з метою зовнішнього огляду трупа дитини в передбаченому статтею 238 Кримінального процесуального кодексу України порядку;

2) проводять розтин трупа впродовж доби з моменту його надходження до бюро судово-медичної експертизи;

3) надсилають протягом трьох діб слідчому або прокурору, який направив труп немовляти для проведення експертизи, завірену копію лікарського свідоцтва про смерть;

4) проводять судово-медичну експертизу трупа з усіма необхідними лабораторними дослідженнями та в максимально короткий строк, але не більше одного місяця, складають висновок експерта;

5) надсилають висновок експерта слідчому або прокурору, який направив труп для проведення експертизи, протягом трьох діб після його складання;

6) письмово інформують слідчого або прокурора, який направив тіло дитини на розтин, про причини перевищення строків, терміну завершення судово-медичної експертизи трупа та отримання висновку експерта;

7) видають труп дитини з письмового дозволу прокурора, який надається прокурором негайно після проведення судово-медичного розтину трупа та відібрання необхідних зразків з метою здійснення лабораторних досліджень [5].

Стосовно судово-медичної експертизи, то до її об'єктів відносяться: по-перше, труп дитини; по-друге, жінка, яка є її матір'ю; по-третє, речові докази (кров, залишки післяродових виділень, навколоплідної рідини, плаценти, частки пуповини, а також одягу та деякі інші предмети).

У деяких випадках доцільно доручати проведення експертизи декільком лікарям за участі судового медика й лікаря (лікарів) акушер-гінекологів або педіатрів. Головою такої комісії зазвичай призначається штатний судово-медичний експерт.

Орієнтовний перелік вирішуваних питань, які можуть виноситися на розгляд судово-медичної експертизи трупа новонародженої дитини: якою є причина смерті дитини? Чи була дитина новонароджена, живонароджена, доношена та життєздатна? Якою була стать дитина, вага, довжина тіла, довжина волосся на голові, наявність нігтів на пальцях рук та ніг? Чи є наявність ядер окостеніння в епіфізі стегна, пупочного кільця? Стан легені дитини були розправлені, виповнюють весь обсяг плевральних порожнин, внутрішні органи не мають вад, не сумісних із життям. Чи змінювалася положення тіла дитини? Де саме настала смерть – на місці виявлення трупа чи в іншому місці? Коли настала смерть? Чи можна вважати, що смерть настала в якийсь конкретний час? Якщо так, то на підставі яких ознак? На якому місяці утробного життя сталося народження дитини? Дитина народилася живою чи мертвою? Чи була дитина життєздатною? Якщо ні, то з яких причин? Скільки часу жила дитина після народження? Якими є групова належність і тип крові померлої дитини? Чи вживало немовля незадовго до смерті материнське молоко або інші дитячі харчові суміші? Якщо так, то яку саме та в якій кількості? Чи відповідають медичні дані, установлені в ході дослідження трупа, показанням підозрюваної (свідків) про обставини смерті? Які антропологічні дані дитини (зріст, вага, наявність паталогій)? Які ушкодження виявлені на тілі дитини? Яким є їхній характер, локалізація, механізм заподіяння? Які ушкодження заподіяно за життя і які – після її смерті? Яке саме ушкодження стало причиною смерті дитини? Якою є послідовність заподіяння ушкоджень? Якщо одне з кількох ушкоджень не могло само по собі заподіяти смерть, то чи не зумовили смерть усі ушкодження у своїй сукупності? Чи є прямий причинний зв'язок між отриманим ушкодженням, тим чи іншим зовнішнім впливом і смертю дитини? Смерть настала відразу після ушкодження (чи іншого зовнішнього впливу) чи через якийсь певний проміжок часу? Чи є на трупі ознаки, з яких можна констатувати про характер зовнішнього впливу, якому піддавалася дитина (пологова травма, удавлення пуповиною, закриття дихальних шляхів, травма тупим предметом тощо) або абортваності. Могла дитина походити від конкретних батьків чи це виключається? У цьому випадку має бути досліджена кров дитини та кров гаданих батька й матері [6, с.].

У всіх випадках судово-медичного дослідження трупа дитини присутність слідчого при розтині вкрай необхідна. Також при судово-медичному дослідженні трупа провадиться обов'язковий розтин порожнин черепа, грудей, живота. Дослідження хребта й спинного мозку здійснюється в тих випадках, коли припускається їх ушкодження.

Питання до експертизи трупа дитини при ушкодженнях гострими знаряддями: якими є характер (подряпина, рана тощо) й локалізація тілесних ушкоджень, виявлених на тілі дитини? Чи не заподіяно рану колючим, ріжучим, колючо-ріжучим або рублячим предметом? Якою є давність ушкодження? З якою силою заподіяно ушкодження? При вилученні ймовірного знаряддя злочину, чи не заподіяно поранення цим предметом? Чи є ознаки, які б указували на те, що ушкодження заподіяно в результаті неодноразової дії знаряддя? Якою є послідовність заподіяння поранень? Це питання може бути вирішене в окремих виняткових випадках. У якому найбільш імовірному положенні перебувала дитина у момент її поранення? Чи не заподіяно рани на тілі дитини зубами тварини (собаками, щурами) у результаті укусів, якщо так, то якою істотою, коли саме, до чи після настання смерті дитини?

Питання до експертизи трупа при ушкодженнях тупими знаряддями: яким знаряддям заподіяно ушкодження? Чи є на трупі ознаки, які б дозволяли судити про форму, розмір, вагу й інші загальні та окремі ознаки знаряддя, яке заподіяло ушкодження, і якщо так, то які саме? Чи не могло бути заподіяно ушкодження знаряддям, подібним до поданого (цеглина, каміння, молот тощо)? Одним чи кількома знаряддями заподіяно ушкодження? Якою є сила завданого удару й чи могло виникнути

це ушкодження від удару рукою (ногою) людини чи це виключається? Яким є напрямок удару (ударів)? У якій послідовності заподіявались ушкодження? У якому найбільш імовірному положенні перебувала дитина у момент заподіяння їй ушкоджень?

Питання до експертизи трупа дитини в результаті ушкодження від падіння з висоти: Чи отримано ушкодження внаслідок падіння з висоти й удару об ті чи інші предмети? Чи немає на трупі дитини ушкоджень та інших ознак, які б свідчили про заподіяння смерті до моменту падіння (задушення, отруєння, вогнепальні рани тощо)? Чи одночасно заподіяно виявлено тілесні ушкодження немовляти? Чи немає на трупі дитини ушкоджень іншого (ніж від падіння з висоти) походження?

У слідчій і судовій практиці відомими є випадки вбивств грудних дітей, маскованих випадковим падінням з висоти. Установленню об'єктивної істини в такому випадку може допомогти судово-медична експертиза за участю дитячого лікаря. Перед експертизою може бути поставлено питання такого характеру: Чи могла дитина цього віку здійснювати самостійні рухи, унаслідок яких відбулося переміщення тіла, що викликало падіння з висоти? При цьому вказується конкретна відстань, на яку перемістилася дитина, і звідки вона впала.

Питання до експертизи трупа дитини від задушення, викликаного механічними перешкодами органів дихання: смерть немовляти настала в результаті задушення (асфіксії)? При механічній асфіксії, смерть настала від удавлення руками чи від інших зовнішніх впливів? Від якого виду механічного задушення настала смерть дитини (від удавлення зашморгом, удавлення руками, закриття дихальних шляхів м'якими предметами, від здавлювання грудей і живота, від утоплення, закриття дихальних шляхів сторонніми предметами)? Чи мало місце в цьому випадку повішення або удавлення петлею? Скільки часу труп перебував у петлі? У разі утоплення, скільки часу знадобилося тримати новонародженого у воді до настання смерті? Смерть настала від утоплення чи мала місце смерть у воді від якихось інших причин (переохолодження, дія крайньої високої температури води)? Чи не було кинуте у воду мертве тіло? Якщо так, то в результаті яких причин настала смерть? Скільки часу труп перебував у воді? Для з'ясування цього питання експертові необхідними є відомості про температуру води, характер водойми, час виявлення трупа тощо. Якщо смерть дитини настала від удавлення руками, то які ознаки вказують на це? Удавлення вчинено однією рукою чи двома? Якщо однією, то лівою чи правою? Здавлювання шиї було одноразовим чи багаторазовим? З якою силою вчинено удавлення руками? Чи смерть настала в результаті здавлювання грудей і живота (зазначити, у яких конкретно умовах, наприклад при обвалі)? Задушення сталося від закриття дихальних шляхів стороннім тілом? Якщо так, то яким? Чи можливе задушення дитини під час грудного годування? Чи немає ознак, які б указували на те, що стороннє тіло поміщено до дихальних отворів та шляхів дитини сторонньою особою? Чи міг безпорадний стан дитини сприяти потраплянню стороннього тіла у дихальні шляхи (наприклад блювотних мас, похлинутись їжею)? Яким є походження зовнішніх ушкоджень, виявлених при розтині трупа дитини? Чи отримано ці ушкодження під час перебування тіла у воді? Чи вони сталися від потрапляння тіла у воду або після діставання його з води.

Після вилучення трупа дитини з води, для доведення смерті від утоплення, особливо в сумнівних випадках (гнильні зміни трупа, наявність одночасно ознак механічної травми тощо), необхідно вимагати від експерта дослідження органів трупа для перевірки наявності в них діатомового планктону. З цією метою, за можливості, слідчому треба отримати матеріал для порівняння, організувавши забір води з водойми, де могло статися утоплення.

Виходячи з конкретних обставин кримінального провадження, чи не можна вважати, що смерть настала від нестатку кисню у вдихуваному повітрі? Якщо

припускається нестаток кисню у вдихуваному повітрі, то провадиться аналіз повітря того приміщення, у якому виявлено труп.

Питання стосовно експертизи трупа результаті настання смерті від впливу високої чи низької температури: смерть настала від опіків чи в результаті інших причин? Дії полум'я піддавалася жива дитина чи її труп? У ході вирішення цього питання разом із дослідженням тіла немовляти провадиться дослідження крові в глибоко лежачих органах. Крім цього, проводиться мікроскопічне дослідження легень для виявлення в їхній тканині часток кіптяви. Чим викликано опіки – дією полум'я, гарячою рідиною чи розпеченими газами? Чи немає на трупі новонародженого слідів іншого зовнішнього впливу? Чи не стала смерть наслідком перегрівання організму дитини? Відповідь на це питання може бути дано лише з урахуванням обставин, що передували смерті. Виявлені на трупі дитини ушкодження (переломи кісток кінцівок, ребер, тріщини черепа, крововиливи в порожнину черепа тощо) є результатом впливу високої температури чи вони мають інші причини? Смерть настала від охолодження чи з інших причин? Чи не могли сприяти смерті від охолодження якісь конкретні чинники? Чи не стали виявлені ушкодження (тріщини кісток черепа тощо) результатом впливу низької температури?

Питання стосовно до експертизи трупа дитини при отруєннях: смерть стала результатом отруєння чи вона настала з інших причин? Якою отруйною речовиною і якою її дозою викликано отруєння? Якщо припускається отруєння спеціальним дитячим харчуванням або лікарськими препаратами, як правило, на судово-хімічне дослідження направляється кров і сеча. Кров із трупа слід брати якомога раніше, бажано не пізніше перших двох діб після смерті. Транспортування крові, сечі, органів не повинне займати більше 1-2 днів. Яким шляхом (через травний тракт, вдихання парів, введення в кров через зовнішні покриви) потрапила отруйна речовина в організм? Якщо експерт установлює, яким шляхом отрута потрапила в організм, то в ряді випадків це пояснює й картину події. Деякі захворювання, стан перевтоми можуть сприяти настанню смерті, так само як і комбінації отрути можуть посилювати дію одна одної. Чи сприяли які-небудь захворювання, стан організму дитини, зовнішні умови тощо настанню її смерті від отруєння? Чи не потрапила отруйна речовина в труп випадково (наприклад із ґрунту, через необережність при розтині трупа)? Яким є походження отруєння – бактеріальним чи небактеріальним? Якщо отруєння бактеріальне, то якою групою мікробів воно викликано? Якщо отруєння небактеріальне, то чи не викликано воно вжиттям у їжу або ліки яких-небудь отруйних речовин тваринного чи рослинного походження? Чи не могло отруєння статися в результаті потрапляння в їжу отруйних, хімічних або рослинних домішок? Яких саме?

Якщо припускається смерть від отруєння, слід обов'язково проводити дослідження залишків тих продуктів та відповідного дитячого посуду (соска, пляшечки, молоковідсмокчувач тощо). Експертизу за матеріалами кримінального провадження треба доручати комісії за участю судового медика, представника державної санітарно-епідеміологічної станції, ветеринарного лікаря і в окремих випадках – судового хіміка.

Питання стосовно експертизи матері дитини: чи була жінка вагітною? Якщо так, то яким є строк вагітності? Чи немає на тілі породіллі ушкоджень, які свідчать про стимулювання завчасним пологам? Чи є ознаки, які б указували на спробу штучного переривання вагітності? Чи не виявлено ознак проведення абортів? Якщо так, то яким способом?

Судово-медична експертиза речових доказів. Об'єктами судово-медичної експертизи речових доказів в основному служать виділення й частини тіла матері та дитини (післяродові виділення, навколоплідна рідина, плацента кров, слина, тощо).

В подальшому експерта слід обов'язково повідомити про те, як довго зберігалися речові докази, що підлягають дослідженню, і в яких умовах.

Вирішуючи питання про можливість походження тих чи інших виділень біологічного походження, необхідно знати не лише групову належність крові цієї особи, але і її здатність до виділення. Тому, направляючи на експертизу відповідні сліди людини, у розпорядження експерта доцільно надати зразок крові особи, від якої за припущенням походять виділення (для визначення групи крові цієї особи), а також слину з метою встановлення ступеня виділення для цієї особи.

Речові докази зі слідами крові, слини й інших виділень жінки під час пологів вилучаються у повному об'ємі; коли ж це неможливо, вилучається частина предмета зі вказаними слідами. Якщо ж проблематично вилучити предмет із плямою або його частину, то отримуються або зіскоб, або змив плями. Упакувати вилучене слід таким чином, щоб в одному пакунку містився зіскоб плями, а в іншому – зіскоб матеріалу (предмета, на якому була пляма). Змивання плями можна провадити марлею або чистою ганчірочкою, змоченою водою (краще дистильованою) або фізіологічним розчином. Марлю з перенесеною на неї плямою просушують за кімнатної температури. Необхідно також подати експертові зразок чистої марлі, аналогічної тій, яка використовувалася для вилучення речовини плями.

Узяття крові для порівняльного дослідження доручається судово-медичному експерту або іншому лікареві. Кров можна вилучити двома способами. Якщо її можна доставити на експертизу дуже швидко, то краще отримати рідку кров кількістю не менше 1,5-2 мл. Зазвичай кров набирають у пастерівську піпетку, кінці якої потім запаюються. Якщо термін доставки крові може затягтись і є небезпека, що рідка кров за період транспортування загниє, то краще кров узяти на чисту марлю. Марля складається в кілька шарів. Розмір плями повинен бути не менше 5-6 см². Після висихання на марлі ця пляма готова для відправки до лабораторії. Разом із плямою крові, призначеною для порівняльного дослідження, треба посилати шматочок чистої марлі від того шматка, який використано для просякання його кров'ю.

Речовий доказ із плямою крові або предмет із кров'ю, вилучений для порівняння, не треба піддавати дії прямих сонячних променів, тривалому впливу вологи, а також дії високої температури. Перед відправленням на експертизу речовий доказ обов'язково висушується.

Не можна обводити плями на речових доказах фарбою, наклеювати на них шматочки паперу, тканини тощо, оскільки це може зашкодити дальшому дослідженню.

На всіх пакунках з речовими доказами й зразками крові мають бути наклейки з написами з зазначенням, коли та звідки вилучено речовий доказ.

Крім цього, можливо призначення таких комплексних експертиз, як: хіміко-біологічні, хіміко-фізичні, медично-хімічні і деякі інші об'єднання видів експертиз для вирішення багатьох питань, що виникають при розслідуванні вбивств. Найважливішою умовою успішного провадження комплексної експертизи є якісна й своєчасна підготовка об'єктів дослідження. Вони повинні бути зібрані під час огляду місця події та виробництва інших первісних слідчих дій. При цьому варто забезпечити надання об'єктів, придатних саме для комплексного, а не відокремленого дослідження.

Завдання комплексної експертизи визначаються питаннями, сформульованими в постанові. Від правильної постановки питань залежить характер і обсяг експертизи, своєчасне використання того чи іншого поєднання спеціальних пізнань. Найчастіше при розслідуванні дітовбивств перед комплексною експертизою ставлять такі завдання: визначити механізм утворення ушкоджень; установити, чи змогли певні характеристики ідентифікувати знаряддя, що заподіяло ушкодження, реконструювати положення щодо

особи дітовбивці та потерпілого; визначити дистанцію й напрямок пострілу; ототожнити ділянку місцевості за слідами ґрунту тощо [7].

Комплексні експертизи при розслідуванні дітовбивств, як правило, проводять у спеціалізованих експертних установах. Тому, виносячи постанову про призначення експертизи, необхідно визначити й правильно назвати експерта, якому доручається проведення експертизи. У випадку, коли проведення комплексної експертизи доручають двом чи більше установам, керівники яких виділяють у комісію своїх представників, то в кожну з цих установ необхідно направити по примірнику постанови про призначення експертизи, а досліджувані об'єкти й матеріали вислати за однією з названих адрес, зробивши відповідну оцінку в постанові. Оцінка висновку комплексної експертизи при розслідуванні вбивств більш складна, ніж оцінка висновку іншої експертизи. Це зумовлено тим, що комплексна експертиза, по-перше, ґрунтується на ряді досліджень, у зв'язку із чим доводиться аналізувати велику кількість даних. По-друге, комплексна експертиза проводиться декількома фахівцями, тому оцінюється діяльність кожного з них окремо і всієї комісії загалом. Отже, при оцінюванні комплексної експертизи особливу увагу варто звертати на дотримання кожним експертом принципу індивідуальної відповідальності за наданий висновок. У зв'язку із цим необхідно чітко визначити приватну й загальну компетенцію членів комплексної комісії експертів; переконатися, що проведені дослідження засновані на їхніх спеціальних пізнаннях, а комплекс застосовуваних методів необхідний і достатній для вирішення поставлених питань [8, с. 163-166].

У ході допиту спеціаліста (експерта) зазвичай проводиться для уточнення висновку експертизи, яку він проводив, надання окремих роз'яснень щодо окремих питань. Після проведення судово-медичної експертизи в ході допиту можуть додатково з'ясуватись наступне: чи була дитина новонародженою, живонародженою, доношеною, життєздатною; чи наявні волосся на голові, ядра окостеніння в епіфізі стегна; пупочні кільця. Також у ході допиту слід встановити чи були легені дитини розправлені, яким чином виповнювався увесь обсяг плевральних порожнин, чи мали внутрішні органи якісь вади, не сумісних із життям.

Спеціалістами у провадженнях про вбивства новонароджених можуть виступати також лікарі фельдшери-акушери, гінекологи, педіатри, тобто ті особи, які володіють спеціальними знаннями та кваліфікацією, щоб надавати відповідні консультації під час досудового розслідування і судового розгляду. Так, наприклад, у ході розслідування вбивства новонародженої дитини у м. Бершадь Вінницької області, під час розслідування була допитана фельдшер-акушер Лавренюк І.Ю., яка засвідчила, що випадково зустрічала на вулиці підозрювану Поліщук С.І. Лікар запитала останню чи вона не вагітна, оскільки та сильно поправилась, а форма її живота цілком відповідала ознакам вагітності. Поліщук С. повідомила, що ні. Проте у Лавренюк І.Ю. виникли сумніви і тому вона направила до неї свою підлеглу медсестру Коза В.М. з тим, щоб перевірити факт вігтності С. І. Поліщук. Остання на лікарняному обліку жодного разу не перебувала і за медичною допомогою не зверталась. Таким чином, наведені показання із зазначенням відповідних медичних критеріїв лягли в основу обвинувачень С. І. Поліщук [9].

Таким чином, ми визначили основні можливості комплексного використання спеціальних знань під час кримінального провадження вбивств новонародженої дитини як в результаті проведення різного роду експертних досліджень, так і залучення відповідних спеціалістів. Переконані, що системна мобілізація всіх сил та засобів є запорукою оптимізації діяльності органів досудового розслідування у цьому напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2013 року [електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110381&libid=100820&c=edit&c=fo.
2. Шевченко О. В. Кримінальна відповідальність за вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 „кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право” / Шевченко Ольга Вікторівна. – Х., 2008. – 21 с.
3. Криміналістика: учебник для вузов / [Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Российская Е. Р.]; под ред. Р. С. Белкина. – М.: Норма – Инфра-м, 1999. – 990 с.
4. Щербаківський М. Г. Нормативне врегулювання використання спеціальних знань у новому Кримінальному процесуальному кодексі України / М. Г. Щербаківський, С. О. Торопов. – Право і Безпека, 2012. – № 4 (46). – С. – 209-212.
5. Про затвердження порядку взаємодії між органами внутрішніх справ, закладами охорони здоров'я та прокуратури України при встановленні факту смерті людини 28.11.2012 № 1095/955/119
6. Черечукіна Л. В. Особливості організації кримінального провадження за фактами вбивств на попередньому етапі розслідування: [методичні рекомендації для практ. працівн.] / Л. В. Черечукіна, В. Г. Теленков, МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ: Рвв ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2013. – 112 с.
7. Шульга Н. Н. Комплексна ідентифікаційна експертиза слідів знарядь, що колючо-ріжуть : автореф дис. на здобуття наук. ступеня ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 „Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза” / Н. Н. Шульга. – Х., 1977. – 21 с.
8. Сاینчин С.О. Призначення комплексної експертизи при розслідуванні дітовбивства / С.О. Сاینчин. –: Право, 2013 р., № 2 (40) С. 163-166.
9. Справа тростянецького районного суду Вінницької області за ст. 134 ч.1. ст. 115 ч.2 п.п. 2, 6, 11 КК України «225/602/12.

УДК 343.14**Набруско Марія Степанівна**

аспірант кафедри правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТИПОВА СЛІДОВА КАРТИНА ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

У статті досліджується зміст типової слідової картини як елемента криміналістичної характеристики торгівлі людьми. Робиться висновок про доцільність класифікації типових слідів досліджуваного злочину не за їх природою, а за етапами здійснення злочинної діяльності, для яких є характерними відповідні сліди злочину.

Ключові слова: торгівля людьми, криміналістична характеристика, типова слідова картина, сліди злочину.

В статье исследуется содержание типичной следовой картины как элемента криминалистической характеристики торговли людьми. Делается вывод о целесообразности классификации типичных следов исследуемого преступления не по их природе, а согласно этапов осуществления преступной деятельности, для которых характерны соответствующие следы преступления.

Ключевые слова: торговля людьми, криминалистическая характеристика, типичная следовая картина, следы преступления.